

Esther en Wim

In veel gemeenten staat het kerkbeheer onder druk. Vrijwilligers worden schaarser, taken complexer en de rek raakt eruit. We spreken met Esther en Wim over hoe een regionaal kerkelijk bureau kan helpen ruimte te maken door samen te werken en professionele ondersteuning te organiseren.

TEKST & BEELD WILNANDA HUKOM

Samenwerken rond kerkbeheer

Het regionaal kerkelijk bureau als nieuwe vorm voor regionale samenwerking is een gezamenlijk project van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk en VKB Kerkrentmeesters. Esther Reinders, teamleider bij de dienstenorganisatie op het gebied van educatie, onderzoek en ontwikkeling, legt uit hoe deze samenwerking tot stand kwam: "Classisteams zien landelijk dat gemeenten krimpen. Daarmee daalt ook het aantal beschikbare mensen die taken op zich nemen. De VKB signaleerde hetzelfde. Dat maakte dat we samen zijn gaan nadenken op welke manier gemeenten ontzorgd kunnen worden, zonder hun autonomie te verliezen."

Wim Oosterom, voormalig voorzitter van het GCBB en ook betrokken bij de projectgroep, herkent dat beeld. "Het begint bij een tekort aan vrijwilligers, maar het gaat verder. Het werk is ook ingewikkelder geworden. Banken, regelgeving, veiligheid: kerkrentmeesters vragen steeds vaker: hoe moet dit eigenlijk?" Daar komt een tweede ontwikkeling bij, benadrukt hij: "Er is best een nieuwe generatie, maar die wil geen uitvoerende administratie meer doen. Die wil best verantwoordelijkheid dragen, maar niet zelf in de boekhouding zitten."

Ruimte voor waar het echt om gaat

"Als er niets verandert, lopen gemeenten vast", schetst Esther. "Administratie, gebouwenbeheer, ledenregistratie: taken die misschien nu nog beheersbaar zijn, stapelen zich op tot een probleem." "Het risico is dat de vrijwilligers die er nog zijn, vooral bezig zijn met beheer", vult Wim aan. "Terwijl het uiteindelijk gaat om het geloofsleven. Daarom gebruiken we vaak het woord 'ontzorgen'." Die gedachte vormt de kern van het regionaal kerkelijk bureau. "We willen dat vrijwilligers weer ruimte krijgen om met kerk-zijn bezig te zijn", zegt Esther. "Daarvoor is ondersteuning nodig die verder gaat dan wat lokaal nog haalbaar is." Gemeenten kiezen zelf of zij zich aansluiten bij een regionaal kerkelijk bureau en welke taken zij daar onderbrengen. Esther: "We nemen niets af. Wat gemeenten zelf kunnen en willen blijven doen, moeten ze vooral blijven doen."

Complexe taken regionaal, eenvoudig werk lokaal

In het ontwerp is er bewust voor gekozen om complexe taken regionaal te laten uitvoeren, maar eenvoudige taken lokaal te houden. "Een

regionaal kerkelijk bureau gaat bijvoorbeeld geen collectebonnen verkopen", verduidelijkt Wim. "Door die taken lokaal te blijven doen zorg je dat de verbinding met de lokale gemeente in stand blijft. En juist complexe taken lenen zich voor een regionale aanpak."

Een belangrijk aspect van het regionaal kerkelijk bureau is dat het een uitvoerende organisatie is en geen bestuurstaken overneemt. "De lokale gemeente blijft opdrachtgever", legt Wim uit. "Aan de ene kant blijft daardoor de autonomie van de gemeente gewaarborgd, maar tegelijk zorgt een gezonde afstand er ook voor dat je elkaar kunt aanspreken op kwaliteit."

Schaal zorgt voor kwaliteit en continuïteit

Om kwaliteit en continuïteit te garanderen is het volgens Wim belangrijk niet te klein te denken. "We wilden een concept bedenken dat de komende vijf jaar, maar ook nog daarna blijft werken. Een samenwerking van vier of vijf gemeenten blijft kwetsbaar. Wij denken op termijn eerder aan een bureau voor 30, 40 of zelfs 50 gemeenten." Een groter bureau biedt mogelijkheden voor opleiding en ontwikkeling. "Je kunt investeren in mensen en ook ontwikkelingen zoals digitalisering of AI volgen. Dat lukt lokaal gewoon niet." "Het doel is dat bureau's stevig genoeg zijn om ook van elkaar te leren en zich te blijven ontwikkelen", voegt Esther toe. "Op die manier bouw je aan een breed kennisplatform."

Leren van de praktijk

Esther benadrukt dat de praktijk de belangrijkste inspiratiebron is: "We willen voorkomen dat we het van achter een bureau bedenken." De eerste ervaringen uit pilots laten zien dat samenwerking niet vanzelfsprekend is. "Waar mensen elkaar kennen, gaat het makkelijker. Waar dat niet zo is, moet je eerst investeren in relaties", legt Esther uit. "Ga gewoon eens bij de burens langs." Daar ligt volgens beiden dan ook de eerste stap. "En kijk eerlijk naar je eigen situatie", zegt Wim. "Kun je dit over vijf jaar nog volhouden?"

Het regionaal kerkelijk bureau is niet de oplossing voor alle problemen, maar als instrument voor ondersteuning is de potentie groot. Esther besluit: "Voor mij werkt dit als gemeenten zelf zeggen: dit helpt ons. Als er ruimte ontstaat om weer echt kerk te zijn. Daar doen we het voor."

Beluister
het gehele gesprek
als Podcast #40